

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1160083/5

בבית הדין הרבני האזורי פתח תקווה

לפני כבוד הדיינים:

הרב אברהם שמן, הרב אברהם אבידר, הרב דוד גרוזמן

התובע: פלוני (ע"י ב"כ טו"ר יהודה אבלס)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד יאיר שיבר)

הנדון: חיוב הבעל בביטוח בריאות לאשתו

פסק דין

ענינו של פסק דין זה – הכרעה בכמה ענינים בתביעה רכושית: החזר הוצאות הרכב, נדון חיוב הבעל בתשלום ביטוח בריאות עבור אשתו וכן אחריות החובות בחשבון המשותף.

התיק שבפנינו התנהל בפני הרכב א' וניתנו בו החלטות בין השאר בנוגע לרכוש.

הבעל ערער על החלטת בית הדין בהרכבו הקודם.

בפס"ד בית הדין הגדול מיום כ"ח בשבט תש"פ (23.2.20) הוחלט כדלהלן:

הצדדים מתדיינים בפנינו בערעורו של הבעל על החלטות בית הדין האזורי פתח תקווה.

בהופעתם היום בפנינו הביאם בית הדין להסכמות כדלהלן:

א. הצדדים יתגרשו בג"פ כדמו"י.

ב. הבעל ישלם סך הכתובה 79,000 ש"ח ומזה יש לקזז 3,750 ש"ח (מחצית מתביעת הבעל להחזר מזונות).

ג. סכום הערבות שהפקיד הבעל בבית הדין בסך 12,000 ש"ח יוחזר לבעל.

ד. במעמד סידור הגט תקבל האישה צ'ק בנקאי בסך 75,250 ש"ח. תוך 14 יום מהיום.

ה. ענין הרכב ונושא הריפוי, ידון בבית הדין האזורי פתח תקווה בהרכב אחר, כאשר בית הדין לא ייתן שיקול במסגרת פסה"ד שלו לפס"ד נשוא הערעור. בנושא החוב לבנק מזרחי ככל שיוכח ע"י הבעל כי שילם את חלקו בחוב לבנק התביעה תהיה על האישה בלבד. ועל כל זה תינתן זכות ערעור למי מהצדדים אם יחפוץ בכך.

ו. הצדדים מוותרים על איזון המשאבים של זכויות הצדדים ותביעות הדדיות בגין תקופת הנישואין. מעבר לנ"ל אין לצדדים שום טענות הדדיות, וכל התביעות שהוגשו היום בטלים ומבוטלים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

התיק הועבר להרכב דנן.

בדיון שהתקיים ביום א' בכסלו תשפ"א (17.11.2020) הופיעו הצדדים. האישה מיוצגת הבעל אינו מיוצג.

במהלך הדיון עלו ונדונו מספר נושאים כפי שיתבהר להלן, ונדון בהם אחד לאחד.

בעניין הרכב

בעניין רכב מסוג שברולט אופטרה שנת 2008 טען בא כוח האישה שישנם שלוש החלטות של בית הדין הרכב א' - בתיק חלוקת רכוש – הקובעות, שהבעל יקבל את הרכב שלו בתנאי שיחזיר לאישה את הכספים שהוציאה על הרכב.

החלטה א' ניתנה ביום כ"ח באייר תשע"ט (2.6.2019) בה ניתנה לבעל אופציה לוותר על הרכב או לשלם הוצאות ששילמה האישה על הרכב, בסך 8,000 ש"ח.

החלטה ב' ניתנה ביום כ"ד באב תשע"ט (25.8.2019) בה קבע בית הדין קמא שהבעל צריך לשלם לאישה את ההוצאות.

החלטה ג' ניתנה ביום י"א בתשרי תש"פ (10.10.2019) בה נקבע כי נושא הרכב הוכרע, ועל הבעל להעביר לאישה – 8,000 ש"ח.

מנגד טען הבעל, שלגבי הרכב אכן התקבלה החלטה שהוא צריך לשלם הוצאות, לשאלתו את הדיינים מדוע הוא חייב לשלם הוצאות אלו, נענה שמקור החיוב הוא מדין יורד לשדה חברו. לדבריו, האישה טענה שהרכב נקנה על ידי שני הצדדים אך הוא הוכיח שהרכב נקנה על ידי הוריו והוא שלו, והוחלט שעל האישה להחזיר את הרכב לאלתר, מה שעדיין לא קרה, וכי הוא ישלם מה שהשקיעה. גם בהחלטה שניתנה אחר כך ערער לבית הדין הגדול כי בית הדין חייב אותו לשלם לה גם ביטוח מקיף, זה לא דבר שצריך לעשותו וכי לא הרוויח ממנו כלום.

בא כוח האישה טען כי הוצאות האישה ברכב הם בסך 8,000 ש"ח.

מנגד טוען האיש כי הסכום הוא כ-6,000 ש"ח בלבד.

בית הדין הבהיר במהלך הדיון, כי בית הדין בהרכב הקודם (הרכב א') לא נקב בסכום מסוים. ובית הדין קמא כתב בהחלטה מנומקת מיום כ"ד באב תשע"ט (25.8.19):

א. טרם תשיב האישה לבעל את הרכב, עליו לשלם לה הוצאותיה בגין אגרת הרישוי, ביטוחים ותיקון המזגן.

ב. הבעל אינו מחויב לשלם לה עבור שחזור המפתחות.

ג. האישה רשאית להחזיק ברכב עד לקבלת הוצאותיה כאמור.

אולם הבעל טען במהלך הדיון כי אינו מחויב לשלם עבור ביטוח מקיף ששילמה האישה, וכן עבור תיקון אחר תאונה שעשתה האישה.

הבעל מסכים שעליו לשלם הוצאות ביטוח חובה ועבור תיקון המזגן.

בית הדין הורה לצדדים במהלך הדיון לצרף מסמכים להוכחת טענותיהם והמסמכים הוגשו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מסמכים שהגישה האישה

האישה הגישה מסמכים לבית הדין בעניין הוצאותיה עבור הרכב, ומהמסמכים עולה הפירוט הבא:

תיקון המזגן – 1,521 ש"ח.

ביטוח חובה – 1,592 ש"ח.

ביטוח מקיף – 2,790 ש"ח.

אגרת רישוי (טסט) – 1,076 ש"ח.

חשבונית נוספת הוגשה על שם "שגיא מוטורס סנטר" בסך של 12,010 ש"ח אך לא ברור עבור מה ההוצאה.

בתגובת הבעל שהוגשה לבית הדין ביום ח' בכסלו תשפ"א (24.11.20) טען שהחשבונית שהוגשה על ידי "שגיא מוטורס סנטר", היא חשבונית עבור תיקון אחרי תאונה שעשתה האישה ואינו צריך להשתתף בזה.

האישה בתגובתה מסכימה שהבעל אינו מחויב בתיקון המנעול והמפתח לרכב.

הבעל בתגובתו חוזר וטוען שאינו מחויב בהוצאות הרכב מלבד ביטוח חובה ותיקון המזגן.

ובנוסף טוען כי במסגרת תביעת האישה למזונות ילדים בבית המשפט היא דרשה 800 ש"ח עבור הוצאות רכב. כך שתשלומי המזונות ששילם עבור הילדים כוללים בתוכם את מרכיב הוצאות הרכב.

בא כוח האישה בתגובתו כתב כדלהלן:

10. הואיל, והוצאות בגין התאונה לא נכללו מפורשות בהחלטה, מסכימה האישה לכך שהאיש יישא בתשלום עבור אגרת רישוי, ביטוחים ותיקון מזגן בסך של 6,979 ש"ח. כאשר מבוקש לנקוב בהחלטה בסכום זה באופן מפורש, ולו רק כדי שהאישה תוכל לגבות את הסכום באמצעות הרשויות ככל והאיש ימנע מלשלם.

דיון והכרעה

בנוגע לביטוח מקיף, בית הדין סבור כי הצדק עם הבעל שכן מדובר ברכב ששווי בעת תשלום הביטוח היה פחות מ- 8,000 ש"ח. בית הדין ערך בדיקה בנושא זה (באמצעות מזכירות בית הדין) במחירון יד 2.

כידוע אין דרך רוב האנשים לעשות ביטוח מקיף לרכב בשווי נמוך שכזה, וממילא אין לומר שהבעל היה מחויב במסגרת חיוב המזונות להעניק לאישה ביטוח מקיף. ולכן יש לפטרו מתשלום זה.

בנוסף, כאשר בית הדין חייב את הבעל להעמיד לאישה רכב לשימושה, החיוב כולל כל מה שרכב זקוק בכדי שהאישה תוכל לנסוע ולהשתמש בו, הרכיבים ההכרחיים לכך הינם אגרת רישוי וביטוחי חובה שהם ביטוח חובה וצד ג', ביטוח מקיף אינו הכרחי ואינו מתבקש בכדי לאפשר לאישה להשתמש ברכב.

על כן בית הדין לא מוצא טעם לחייבו בביטוח מקיף שהחליטה האישה לעשות על דעת עצמה לאור מחיר הרכב ולאור נסיבות העניין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אך יש להוסיף אף לגופו של עניין.

בית הדין קמא בהחלטתו המנומקת חייב את הבעל לשעבר לשלם אף את ביטוח המקיף שעשתה האישה, זאת משום דין "יורד לשדה חברו לשדה העשויה ליטע" שעל פי המבואר בחושן משפט סימן שע"ה יש לחייב, אם בשבח אם בהוצאות - כמפורט בהרחבה בפסק.

אולם לדעת בית הדין שונה מקרה זו מהמקרה הנידון בגמרא ובשו"ע, זאת משום, שכל הנידון בסוגיות הנ"ל הוא כאשר אדם עשה פעולת השבחה לנכסי חברו השקיע והעלה את מחיר הנכס בפעולתו, העלה פירות לנכס, בכגון דא דנה הגמרא אם יש לחייב את הנהנה, היינו בעל הנכס לשלם למשקיע, זאת מדין "יורד" או מדין "נהנה" כמבואר בהרחבה בהחלטת בית הדין דאז.

אולם במקרה בו כל ההוצאה אינה השבחת הנכס, אלא קניית ביטוח למקרה שאם ייווצר נזק לנכס שיהיה מי שישלם, זו אינה פעולת השבחה, זו פעולה המוגדרת בהלכה "כמברית ארי מנכסי חברו" בפעולה זו האישה דאגה להבריח כל הפסד מנכס הבעל לשעבר – הרכב, על כך אין חולק שאין הבעל צריך לשלם על כך.

המקור לכך הוא בתוס' בבבא קמא נ"ח ע"א שמבאר, שהטעם שאין לחייב מברית ארי מנכסי חברו הוא אחד משני הטעמים:

"כשאין הדבר ברור שיבא לידי הפסד, כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא כאן הארי אם לאו, ואין מצילו אלא מדאגה ומן הפחד שדואג שמא יבא".

אם זו הסיבה שמברית ארי מנכסי חברו פטור, על אחת כמה וכמה שבמקרה בו אין כלל הפסד הנראה לעין, אלא האישה קנתה ביטוח למקרה ובו יהיה הפסד שיהיה מי שישלם – וודאי שאין לחייב את הבעל, שהרי אין כרגע נזק, אין הפסד, אין באופק אריה הבא לדרוס, אלא במידה ויהיה נזק שיהיה מי שישפה את בעל הנכס, לכך אין חיוב לשלם, ואינו עדיף מדין "מברית ארי מנכסי חברו" שאינו מקבל הוצאותיו.

הטעם השני שכתבו התוס' הוא:

"שיכול לומר לו הייתי מוצא הרבה בני אדם שהיו פורעין עבורי כי דרך אהובים שמרחמים על אהוביהם להציל מן הצער הזה".

כלומר, לא כל נזק הוא נזק וודאי הגורם הפסד, גם נזקים שאפשר ויקרו, יש מקרים שבהם יודע בעל הרכב לטפל בנזק לבל יוריד ערכו, יש מקרים שיוודע בעל הרכב להגיע להסדר זול משמעוטי ממחיר קניית פוליסת ביטוח מקיף, ועל כן אין מקום לחייב במקרה זה.

כך כתב בעל הנתיבות משפט (בסימן רס"ד ס"ק ז') על דברי הרמ"א (שם סעיף ד') שפסק:

"וכן כל אדם שעושה עם חברו פעולה או טובה לא יוכל לומר לחנם עשית עמדי הואיל ולא צויתך אלא צריך ליתן לו שכרו".

על כך כתב נתיבות המשפט:

"והיינו שהשביחו, כגון שאמר לו אכול עמי או דור עמי, חייב לשלם, וכן הוא בהדיא בר"ן בפרק שני דייני, אבל כשמצילו מן ההיזק - דינו כמברית ארי וכהשבת אבידה".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כלומר, פעולה של הצלה או של מניעת הפסד, אין לחייב אלא רק במקרים של הפסד וודאי, ללא שום אפשרות להינצל, אך השקעה בעין המניבה רווחים לנכס, על כך יש לדון אם לחייבו מדין "יורד" מדין "נהנה" או כל דין אחר.

במקרה דנן בית הדין קמא חייב את הבעל לשעבר להעמיד לאישה רכב לשימושה, וחייבו לשלם לה את הוצאות הרכב. הבעל לשעבר עשה כן, אך לטענתו ביטוח מקיף שעשתה האישה אינו מחוייב לשלם.

לדעת בית הדין אכן הצדק עמו, ביטוח מקיף איננה השקעה המשביחה רכב, איננה השקעה שמצמיחה רווחים, היא בסך הכל פעולת שמירה על הרכב למקרה בו הרכב ייזנק וייגרם הפסד, שיהיה מי שישפה את בעל הנכס במחיר הנזק, אין זה יותר "ממכריח ארי מנכסי חברו" אין זה יותר משמירה ערטילאית על הנכס שאין בין הפוליסה לבין הנכס, פירותיו, מחירו – מאומה.

על כן לדעת בית הדין הנתבע פטור מלשלם ביטוח מקיף זה.

זאת בנוסף לטעם הראשון שהבאנו לעיל שאין נוהג בעולם לעשות ביטוח מקיף בעלות של כמה אלפים לרכב השווה כ-8,000 ש"ח.

דברים אלו הינם בניגוד להחלטת בית הדין קמא מיום 25.8.19 שהסתמך על נוהג העולם בדבריו:

"אמנם לענייננו אין נפקא מינה בכך, הואיל ואין ספק שהמכונת מוגדרת כ"עשויה ליטע" לגבי ההוצאות שהוציאה האישה, שאינן הוצאות חריגות ובלתי מקובלות אלא הוצאות רגילות שכל בעל רכב נדרש להוציא."

לדעתנו נוהג זה לא קיים ברכב מסוג זה, ובנוסף אין כל טענת "יורד" או "נהנה" או פועל כאמור לעיל.

לאור האמור נמצא שיש לחייב את הבעל בהוצאות הבאות:

עבור ביטוח חובה סך-1,592 ש"ח.

אגרת רישוי (טסט) סך של 1,076 ש"ח.

עבור תיקון המזגן-1,521 ש"ח.

אולם מנגד- האיש טען במהלך הדיון שכבר חויב בבית המשפט במסגרת מזונות ילדים סך 800 ש"ח עבור הוצאות הרכב, כאסמכתא לדבריו הציג האיש בתגובתו לבית הדין מיום ח' בכסלו תשפ"א (24.11.20) את כתב התביעה של ב"כ האישה שהוגש לבית המשפט ביום ל' בשבט תשע"ח (15.2.18).

בכתב התביעה הנ"ל מבואר שהאישה תבעה סך של 4,927 ש"ח לחודש עבור הוצאות המדור והחזקתו, כשאחד הסעיפים המרכיבים סכום זה הוא אחזקת רכב בסכום של 800 ש"ח.

בא כוח האישה בתגובתו מיום ט"ז בכסלו תשפ"א (2.12.20) כתב שאכן כך כתבה האישה בבקשתה, אך בהחלטת ביהמ"ש מיום ג' בניסן תשע"ח (19.3.18) לא הוזכר עניין הוצאות הרכב כלל.

לאחר העיון מקבל בית הדין את עמדת האישה בעניין זה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בהחלטת בית המשפט הנ"ל אכן נכתב כי האם מעמידה את צרכי הקטינות על סך 6,629 ש"ח ואת הוצאות המדור ואחזקתו בסך של 4,927 ש"ח, אולם בית המשפט בהחלטתו הנ"ל הורה לחייב את האיש בסך של 1,800 ש"ח פלוס מחצית הוצאות רפואיות חריגות והוצאות חינוך.

מתברר אם כן כי פסיקת המזונות הייתה פחותה משמעותית מהסכום שהוצג בכתב התביעה, ואין כל ראייה שהסכום כולל אחזקת רכב. זאת ועוד, האיש חויב בסך של 1,800 ש"ח עבור מזונות שתי הבנות, ולא מסתבר כלל שסכום זה כולל הוצאות הרכב, שאם כן, מה יוותר מהסכום הנ"ל עבור מזונות הילדים. זאת ועוד, לא נזכר בהחלטת ביהמ"ש נושא הוצאות הרכב כלל.

לאור האמור בית הדין מחייב את הבעל לשלם לאישה:

עבור ביטוח חובה – 1,592 ש"ח.

עבור אגרת רישוי (טסט) – 1,076 ש"ח.

עבור תיקון המזגן – 1,521 ש"ח.

סה"כ של כל התשלומים הנ"ל – 4,189 ש"ח.

בית הדין מחייב את הבעל להעביר לאישה סכום זה תוך 21 יום ממועד זה.

בנוגע לביטוחי בריאות

הבעל תובע החזר תשלום עבור ביטוח בריאות ששילם לאישה.

בית הדין בהרכב קמא בהחלטתו מיום כ"ח באייר תשע"ט (2.6.19) חייב את הבעל בכך כדלהלן:

התקבלה בקשת הבעל.

מבקש להורות כי דמי המזונות ששולמו על ידו מעבר לחובתו, יקוזזו מאיזון המשאבים.

כמו כן, מבקש להורות לאישה לשלם את חלקה בתשלום לקופת החולים "מכבי",

בנוסף, לשלם את חלקה בפוליסת הביטוח הרפואי "כלל בריאות".

בית הדין מבהיר, כי הואיל וחייב המזונות הופסק מתאריך כ"ה באדר ב' תשע"ט (1.4.19), לפיכך, כל סכום אשר שולם מחודש זה ואילך, יקוזז באיזון העתידי.

לעניין ביטוחי הבריאות, על אף שאין חובת מזונות לפי החלטת בית הדין, אכן, היות וישנם אופנים בהם הבעל חייב לשלם לאשתו דמי ריפוי גם כאשר אין חיוב מזונות, יכול להיווצר מצב בו תזדקק האישה לטיפול רפואי ויהיה על הבעל לשאת בעלויות הטיפול באופן פרטי.

לפיכך בית הדין סבור כי ראוי ונכון הוא שלעת עתה ועד להחלטה אחרת, ישלם הבעל עבור הביטוחים הרפואיים, זאת בכדי למנוע מצב בו יחויב בתשלום דמי ריפוי גבוהים באופן פרטי.

לפיכך, מחליטים:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

א. סכום מזונות אישה ששולם לאחר תאריך כ"ה באדר ב' תשע"ט (1.4.19), יקוזז בעתיד מאיזון המשאבים.

ב. עד להחלטה אחרת, ישלם הבעל את דמי ביטוחי הבריאות.

בית הדין בהרכב קמא נימק את החלטתו הנ"ל ביום י"ב בחשון תש"פ (10.11.19) כדלהלן:

א. לעניין חיובי הריפוי, בית הדין מבהיר, כי בהתאם למבואר בשולחן ערוך (אבן העזר סימן עט סעיף א' ובנושאי כלים שם) ישנו חילוק בין רפואה שיש לה קיצבה לרפואה שאין לה קיצבה, ורפואה שאין לה קיצבה אינה תלויה בחיוב מזונות. בית הדין הבהיר, כי במידה והבעל מעונין שלא לשאת בתשלומי הביטוחים הרפואיים, יכול להיווצר מצב בו יחוייב בתשלומים גבוהים בגין ריפוי באם חלילה יתעורר צורך בכך, לפיכך הורה בית הדין לבעל לשאת בעלויות הביטוחים הרפואיים. בית הדין אינו רואה בעין יפה את הסירוב הנחרץ של הבעל לשאת בעלויות הריפוי, בהתאם לאמור בשולחן ערוך שם (סעיף ג): "אם ראה הבעל שהחולי ארוך, יכול לומר לה הרי כתובתיך מונחת, או רפאי עצמך מכתובתיך או הריני מגרשך ונותן כתובה, ואין ראוי לעשות כן מפני דרך ארץ".

במהלך הדיון הנוכחי שאל בית הדין את האיש:

בית הדין חייב אותך בריפוי, למה אתה מתנגד להחלטה זו?

הבעל: כיון שלא מדובר בהוצאות רגילות של ריפוי, אלא בביטוח פרטי ייחודי של חברת כלל, ביטוח יקר, ובגלל כל מה שנעשה כלפיי אני סובר שכיון שהיא אשמה בפירוק לא מגיע לה ריפוי.

בא כוח האישה: כל הטענות האלה נטענו ונדחו. הוא עשה את הביטוח ויכול היה לבטלו.

דיון והכרעה

לאחר שבית הדין עיין בהחלטת בית הדין קמא ובנימוקים הנ"ל, בית הדין יבהיר את עמדתו על פי מקורות ההלכה.

מרן השולחן ערוך אבן העזר (סימן עט סעיף א') פסק וז"ל:

"רפואתה כיצד, לקתה, חייב לרפאותה, בין רפואה שיש לה קצבה בין רפואה שאין לה קצבה. אבל אלמנתו אינה מתרפאת מנכסיו, אלא ברפואה שאין לה קצבה, שהיא דומה למזונות".

וכתב הבית שמואל (שם סק"א) בד"ה רפואה שיש לה קצבה:

פרש"י (כתובות נב: ד"ה וצריכה) שאינה חולה תדיר. והוא הדין אם היא חולנית תדיר והרופא רוצה ליקח דבר קצוב ורוצה לרפא אותה כל שעה, וכל זמן שתצטרך, מקרי גם כן רפואה שיש לה קצבה. כתב הרא"ש (פ"ד סי' כ"ג) רפואה שאין לה קצבה בכלל מזונות הוא. וכשיש לה קצבה בכלל פירוקנה הוא שבא ג"כ בבת אחת. לכן יתומים פטורים מרפואה שיש לה קצבה כשם שהם פטורים מלפדות אותה, ע"ש.

וזה לשון הרא"ש (כתובות פ"ד סי' כ"ג):

"אמר רבי יוחנן, עשו הקזת דם בארץ ישראל כרפואה שאין לה קצבה, לפי שבארץ ישראל היו רגילין להקיז דם תדיר, ואין לו קצבה והוי כמו מזונות,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אבל רפואה שיש לה קצבה דמי' לפרקונה דאתי בבת אחת, וכי היכי דאין היורשין חייבין בפרקונה הכי נמי לא מיחייבי בה".

ודעת בעל העיטור בשם הירושלמי דגם הבעל פטור ברפואה שיש לה קצבה, ודעת הרא"ש (פ"ד סי' כ"ג) אינו כן אלא דלפי סוגית הש"ס דילן דווקא יתומים פטורים מרפואה שיש לה קצבה אבל גבי בעל אין חילוק. וכפי שכתב ספר אבני מילואים (סימן עט ס"ק ב').

והריטב"א בחידושו לכתובות (הוצאת מוסד הרב קוק נב: ד"ה לקתה והובאו דבריו בשיטה מקובצת (נא, א, ד"ה ורש"י)) כתב וזה לשונו:

עוד אמרו בשם רבינו הגדול (הוא הרמב"ן, אלא שלא נמצא כן בחידושו. א.א.) דאפילו ברפואה שיש לה קצבה חייב לרפאותה, שלא חילקו בין רפואה שיש לה קצבה אלא באלמנה גבי יורשין שאין חיוב רפואתה עליהם אלא מטעם מזונות, אבל בעלה חייב הוא לרפאותה מתקנתא דרבנן ולא מדין מזונות ע"ש.

ולפי זה נראה דאפילו באישה שאמרה איני ניזונית ואיני עושה, ואפילו לדעת הר"ן דס"ל נתבטלה גבה התקנה ושוב אינה יכולה לחזור בה הובאו דבריו בבית יוסף והרמ"א (סימן סט סעי' ד), עיין שם, אפילו הכי חייב ברפואתה. משום דרפואה לאו מדין מזונות חייב בעל, אלא תקנתא דרבנן היא ואינה כנגד מעשי ידיה.

נמצא שלפי דעת הרא"ש רפואה שאין לה קצבה, היא מדין מזונות. ולפי השיטה מקובצת בשם רבינו הגדול, תקנת חכמים מיוחדת, ואינה מדין מזונות.

בית הדין קמא בהחלטתו הנ"ל כתב, "ורפואה שאין לה קיצבה אינה תלויה בחיוב מזונות". אך אחר המחילה, הנה נתבאר לעיל בדברי הרא"ש והשו"ע והבית שמואל להיפך, שרפואה שאין לה קצבה, היא מדין מזונות.

מן הכלל אל הפרט

המדובר כאן בביטוחי בריאות הבסיסי למכבי ול"כלל בריאות", ביטוח מקיף המעניק פתרון רחב לניתוחים, השתלות ותרופות שאינם מכוסים בסל הבריאות.

בספר משפט הכתובה ח"ד (עמ' רפ) כתב בשם הגר"נ קרליץ זצ"ל שאין הבעל חייב לשלם עבור אשתו ביטוח רפואי מראש כלל. כיון שתשלום זה הוא כעין רפואה שאין לה קיצבה, שאין רואים לזה סוף. והשו"ע כתב גבי רפואה שאין לה קיצבה שאם פקעה סבלנותו של הבעל לשלם בלי לראות סוף, הוא אינו חייב מן הדין. ולא דמי זה למה שכתבו הב"ש והח"מ (ריש סי' עט) שאם הרופא רוצה ליקח דבר קצוב, הבעל חייב אפילו בחולי שאין לו קיצבה, כיון דשם הרופא מסכים לקחת פעם אחת בלבד, וממילא אף שהחולי מצידו אינו קצוב מכל מקום התשלום קצוב ומוגדר. ואילו כאן הוא אינו יודע כמה פעמים יצטרך לשלם, ועד מתי יצטרך לשלם. ומן הדין לא הטילו עליו חז"ל חובה זו. והוסיף עוד דהוי רפואה שאין לה קיצבה מטעם שהתשלום החודשי לקופ"ח משתנה בכל פעם לפי המדיניות שלהם, ואי אפשר לצפות מראש כמה ישלם לה במשך חייה עכת"ד. ויש לי להוסיף דבאבני האפוד (סימן עט אות ה) כתב דאפילו אם ידועה קיצבתו, אם היא ארוכה נחשב הדבר ל"אין לו קיצבה".

ובספר פתחי חושן (ירושה ואישות פ"ט סעיף סב בדפוס החדש עמ' תפט) כתב, שאם דרך העולם לבטח ביטוח רפואי, צריך לעשות כן. אלא שבזה מסתבר שאין כופין אותו, כיון שזה תלוי בשיקול דעתו אם כדאי לו בכך, דממה נפשך הוא חייב לרפאותה, עיין שם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין קמא בהחלטתו הנ"ל כתב:

"לעניין ביטוחי הבריאות, על אף שאין חובת מזונות לפי החלטת בית הדין, אכן, היות וישנם אופנים בהם הבעל חייב לשלם לאשתו דמי ריפוי גם כאשר אין חיוב מזונות, יכול להיווצר מצב בו תזדקק האישה לטיפול רפואי ויהיה על הבעל לשאת בעלויות הטיפול באופן פרטי.

לפיכך בית הדין סבור כי ראוי ונכון הוא שלעת עתה ועד להחלטה אחרת, ישלם הבעל עבור הביטוחים הרפואיים, זאת בכדי למנוע מצב בו יחויב בתשלום דמי ריפוי גבוהים באופן פרטי."

כלומר בית הדין קמא חייב את הבעל בתשלום ביטוח רפואי זאת בכדי למנוע מצב בו יחויב בתשלום דמי ריפוי גבוהים באופן פרטי.

אחר המחילה, בית הדין דידן אינו מקבל החלטה זו, כיון שהבחירה היא בידו של הבעל, לבחור בין ביטוח רפואי כעת, לבין טיפול רפואי בעתיד וכיצד נחייב אותו נגד רצונו. זאת ועוד, הבעל חייב ברפוי אשתו אם חלטה, וכלשון מרן השו"ע "רפואתה כיצד, לקתה, חייב לרפאותה". דהיינו שם "לקתה, חייב ברפואתה. וכן האישה אינה חולה. וכמובן שאי אפשר לחייב את הבעל בחולי שלא בא לעולם. וגם אין דרך ומנהג רוב העולם, לעשות ביטוח זה. ואף שהבעל עשה את הביטוח הזה, מכל מקום הואיל וחיוב המזונות הופסק מיום כ"ה באדר ב' תשע"ט (1.4.19) כפי החלטת בית הדין קמא, וכנ"ל, יש לומר שאף אינו חייב בביטוח בריאות, כיון שהוא כעין רפואה שאין לה קצבה כדברי הגר"נ קרליץ וכנ"ל. יש להורות על החזר ביטוח בריאות ששילם האיש עבור האישה.

ואף שלשיטת השיטה מקובצת חיוב הבעל ברפואת אשתו היא תקנה מיוחדת, עדיין יש לומר, שהאישה כאן אינה חולה שיש לרפא אותה.

כלומר, ביטוח רפואי הוא לא המרפא את החולי, הוא מבטח את המבוטח לבל יצטרך לשלם מכספו מחיר מלא עבור כל שירותי הרפואה. לאמור, הבעל החייב ברפואת אשתו ולכל מה שצריכה לצורכי בריאותה, הביטוח נועד לו, לכסות לו את חיובי הרפואה, וככל ביטוח שיש בו סיכוי וסיכון אך אין בכך כל חיובי רפואה אלא כיסוי לבעל על חובותיו לרפואת אשתו, אך החיוב הוא לבעל ועל כן במקרה בו הבעל מסרב לשלם את ביטוחי הבריאות משום שאינו חייב כבר במזונותיה על פי החלטת בית הדין שוב אין לכופו לשלם זאת.

בדין קים לי נגד מרן הש"ע

ועוד יש לומר, שכיון שמרן השו"ע (סי' עט ס"א) פסק שחיוב רפואתה הוא מדין מזונות, כבר כתבו גדולי הפוסקים שאין לומר קים לי נגד מרן השו"ע שקיבלנו הוראותיו. שכן כתב הרב המני"ח בשו"ת הלק"ט (סי' קפב) שקיבל ממר זקנו הרב המג"ן ז"ל שבכל ארץ ישראל ובכל ערי ערבסתאן אין לומר קים לי נגד הרמב"ם ומרן מהר"י קארו, שכך קבלו עליהם ועל זרעם, וכתב עוד ששמע מפי קדשו שבזמנו חזרו גאוני צפת וחיידשו תוקף הסכמה זו וקבלתה, שלא יוכל שום אדם לומר קים לי נגד הרמב"ם ומרן. ע"ש. וכ"כ בשו"ת מהר"י פראג"י (סי' כב), וכ"כ מהר"א יצחקי בתשובה שהובאה בשו"ת גנת ורדים (תחומ"מ כלל ה' סי' טז), וכ"כ מהר"א הלוי בגו"ר (שם סי' יז), וכ"כ מרן החיד"א בברכי יוסף (סי' כה ס"ק כז וכה). ועוד רבים מגדולי האחרונים.

ומכאן תשובה למה שכתב בשו"ת שבות יעקב (סוף חלק ב' בכללי הקים לי אות ה' ובביאורים אות טז), שאף שהכנה"ג בשם הרדב"ז כתב שאין לטעון קים לי נגד המרא דאתרא, מכל מקום צריך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עיון בדין זה, לפי שקשה לומר דמשום אתריה דמר נוציא ממון מן המוחזק במקום שיכול לומר קים לי כדעת החולקים, והיא מילתא חדתא, ולא נזכרה בשום פוסק. ע"כ.

וכתב בשו"ת יבי"א ח"ז (חחו"מ סי' ב אות א) שנעלם מעינו הברולח שכן כתב גם מרן הבית יוסף בבדק הבית הנ"ל, ואין הבעל יכול לומר קים לי כדעת הרא"ש ולפטור עצמו מתוספת הכתובה, כי הנה מרן הבית יוסף חו"מ (סי' כה) הביא מ"ש הרא"ש (סנהדרין פ"ד ס"ס ו) שאין מוציאין ממון מן המוחזק כשאין הכרעה בהלכה, כדאיתא בב"ב (לב ב'), (וכ"כ הרא"ש בתשובה סוף כלל פה, בשם מהר"ם). וכתב על זה מרן בבדק הבית, ומיהו בזמן הזה כבר פשט המנהג בכל גלילותינו לפסוק כהרמב"ם אפי' להוציא מן המוחזק, זולת בקצת מקומות שהוקשו להם דבריו ולא ירדו לסוף דעתו. ע"כ. וכ"כ המהריק"ש בהגהותיו (חו"מ סי' יד ס"ה) בשם הרדב"ז, שמצרים וסביבותיה וארץ תימן והמערב אתרא דהרמב"ם הן, ולא מצי שום בעל דין לומר קים לי כפלוגני גאון נגד דעת הרמב"ם. ע"ש. וכ"כ הכנה"ג חו"מ (סי' כה כללי הקים לי אות ו' וי"ג) בשם הרדב"ז. ע"ש. (וע"ע בשו"ת אבקת רוכל סי' קמ). וכן הסכימו כל גדולי האחרונים. וע"ע באורים ותומים (סי' כה), ובשו"ת נחפה בכסף (חחו"מ סי' יח) ובשו"ת קול אליהו ח"ב (חחו"מ סי' א) ובשו"ת שער המים (ס"ס ט). ובשו"ת פני יצחק אבולעפייא (ח"א דקנ"ו ע"ד, וח"ה דקנ"ב ע"א) ובשו"ת רב פעלים ח"ב (חחו"מ סי' ג). ועוד, וכשם שהם כתבו ביחס להרמב"ם, הוא הדין יש לומר גם ביחס למרן הש"ע.

לאור האמור, בית הדין מורה לאישה להחזיר את תשלומי הביטוחים הרפואיים ששילם הבעל עבורה, וזאת מיום כ"ה באדר ב' תשע"ט (1.4.19) ואילך.

התשלומים הנ"ל יוחזרו לבעל תוך 21 ממועד זה.

בנוגע לחשבון הבנק

מועד הקרע נקבע ה' בחשון תשע"ח (25.10.17).

לטענת בא כוח האישה - אחרי מועד הקרע הבעל משך מחשבון הבנק 7,000 ש"ח, והיא הכניסה את משכורתה כ-4,000 ש"ח, ולכן צריך להחזיר את הכספים. לדבריה, הבעל לא הכניס את המשכורת שלו, הם הגיעו ליתרת חובה גבוהה של כ-50,000 ש"ח. הבעל סיכם עם הבנק על 15,000 ש"ח שישחרר אותו והיא נאלצה לשלם את היתר לבנק. לטענתה על הבעל לפחות להחזיר מה שמשך, כ-7,500 ש"ח.

מנגד הבעל טוען כי כל מה שסיפר בא כוח האישה זה שקר מוחלט. לדבריו, כשרצו לבא לסגור את החשבון הלכו שניהם לבנק, שניהם משכו והשתמשו בכרטיסי אשראי. מול הפקידה החליטו שהם מחזירים חצי חצי, כשהגיע מועד התשלום קיבל טלפון מהבנק שהאישה החליטה לקחת הלוואה והוא יהיה ערב, והוא לא הסכמתי לזה, ולכן החשבון הגיע להוצאה לפועל.

במהלך הדיון הורה בית הדין להמציא דפי חשבון בנק.

הצדדים צירפו דפי חשבון ואת טענותיהם ופרשנותם לכך.

האישה בתגובתה מיום י' בכסלו תשפ"א (26.11.20) טענה:

12. הבעל, גם לאחר מועד הקרע יום ה' בחשון תשע"ח (25.10.17) ועד לחודש 03.18 המשיך לעשות שימוש בחשבון המשותף וזאת בלא שהמשיך להכניס את משכורתו לחשבון הבנק. למעט משכורתו לחודש 10.17, מועד בו עדיין התגורר האיש בבית המגורים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

13. יש לציין, כי עוד בהיות הצדדים נשואים, החזיק האיש 3 כרטיסי אשראי שהיו בשימוש הבלעדי, לרבות כרטיס אשראי של חברת ישראלכרט, מסטרקארד ולאומי. באמצעות כרטיסים אלו הוציא הבעל סך של 33,684 ש"ח מהחשבון המשותף לרבות 7,000 שקלים במזומן בכספומט בר אילן, כספים אלו הוצאו מהחשבון לאחר מועד הקרע ועד לסגירת החשבון המשותף בחודש 09.18.

14. כך, ובלא שהכניס את משכורתו החל מחודש נובמבר 17, שילם הבעל עבור לימודים לבנות, עבור קופת חולים מכבי והוצאות אישיות, והפקיד כנגד כל ההוצאות סך של 14,500 ש"ח בלבד.

15. בתקופה זו, (10.17 עד 03.18) לא קיבלה האישה מזונות אישה. ברשות האישה היה כרטיס אשראי אחד בלבד של חברת ישראלכרט. האישה הוציאה מחשבון זה לצרכים האישיים שלה ושל הבנות, לרבות שכר דירה בסך של 6,230 ש"ח, שכר, הבעל סירב לשלם שכר דירה עבור חודש אוקטובר 17 חרף העובדה שבמועד זה המשיך להתגורר בבית המגורים. מצ"ב תכתובת שנשלחה לאיש-נספח 2.

16. האישה אף הכניסה כ-4 משכורות לחשבון הבנק בהיקף של 4,318 ש"ח. (ראה תשלום שהתקבל מ"קרן מחקרים").

17. דהיינו, על האיש להשיב לאישה, כדלקמן: ביום העזיבה החשבון היה ב-מינוס 19,456 ש"ח. מחצית מסך זה הייתה חייבת האישה בהיותם נשואים. האישה הכניסה לחשבון המשותף 4 משכורות בסכום כולל של 4,318 שקלים כך שהחוב שלה הינו 5,410 שקלים.

האישה נאלצה לשלם לבנק מזרחי 15,000 שקלים לסגירת חשבון היות והחשבונות הפרטיים שלה בבנק הפועלים עוקלו (הבעל פעל באופן עצמאי ושילם לבנק 15 אלף שקלים ויתרת החוב רבצה על האישה כ-50 אלף שקלים)

בנסיבות אלה, על הבעל להשיב לידי האישה סך של כ-9,590 ש"ח.

הבעל בתגובתו מיום ו' בכסלו תשפ"א (22.11.20) פירט כדלהלן:

הפקדות שהפקיד - סך 24,122 ש"ח, כדלקמן:

בתאריך 1.11.17 - משכורת בסכום 11,122 ש"ח.

בתאריך 3.12.17 - הפקדה בסך 4,000 ש"ח.

בתאריך 6.12.17 - הפקדה בסך 2,000 ש"ח.

בתאריך 2.1.18 - הפקדה בסך 3,000 ש"ח.

בתאריך 22.1.18 - הפקדה בסך 2,000 ש"ח.

בתאריך 4.2.18 - הפקדה בסך 2,000 ש"ח.

בסה"כ: 24,122 ש"ח.

האישה משכה 6,200 ש"ח, כדלקמן:

בתאריך 5.11.17 - משיכה סך 1,800 ש"ח.

בתאריך 5.11.17 - משיכה בסך 1,000 ש"ח.

בתאריך 5.11.17 - משיכה בסך 1,000 ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בתאריך 16.11.17 - משיכה בסך 300 ש"ח.

בתאריך 16.11.17 - משיכה בסך 1,000 ש"ח.

בתאריך 4.2.18 - משיכה בסך 400 ש"ח.

בתאריך 25.2.18 - משיכה בסך 400 ש"ח.

בתאריך 8.3.18 - משיכה בסך 200 ש"ח.

בתאריך 14.3.18 - משיכה בסך 100 ש"ח.

בסה"כ 6,200 ש"ח.

האישה השתמשה בכרטיסי אשראי בסך 3,021 ש"ח:

בתאריך 15.11.17 - סכום 533 ש"ח.

בתאריך 15.12.17 - סכום 474 ש"ח.

בתאריך 15.1.18 - סכום 917 ש"ח.

בתאריך 15.2.18 - סכום 1,097 ש"ח.

סה"כ 3,021 ש"ח.

כמו כן מוכיח כי הם ישבו לפגישה בבנק לכיסוי החובות המשותפים של החשבון הנ"ל ובו הבנק הטיל עליהם לכסות בחלקים שווים והאישה בקשה ליטול הלוואה לשם כך.

דברים אלו מוכיחים כי האישה לא דיברה אמת בבית הדין כאשר אמרה בדיון שנערך ביום א' בכסלו תשפ"א (17.11.2020) בה אמרה:

בית הדין: תגישו מסמכים ממועד הקרע עד שישבתם מול הבנק.

האישה: לא הייתה שום פגישה בבנק.

הבעל: ישבנו יחד. אני יכול להוכיח שהיא הוציאה כסף.

מהמכתב של הבנק עולה כי אכן הייתה פגישה וסוכם כי הם יתחלקו בחלקים שווים בחוב.

לאור דברי בא כוח האישה עולה:

כי האישה הפקידה סך של: 4,318 ש"ח משכורות

הבעל משך כספים בסך: 7,000 ש"ח

בית הדין עיין בדפי החשבון ומצא כי הסכומים נכונים.

גם מעיון בפרוטוקול הדיון עולים הדברים הנ"ל כי הצדדים השתמשו בחשבון אף שמועד הקרע נקבע ליום ה' בחשון תשע"ח (25.10.17). לאחר מועד זה כל אחד הכניס משכורות משך כספים בכספומט וכן כל אחד החזיק כרטיסי אשראי שעשו בהם שימושים.

בית הדין עיין במכתב של נציב תלונות הציבור של בנק מזרחי טפחות מר שלמה סטמפלר מיום 11.10.18 (מצוי בתגובת הבעל מיום 22.11.20) בו הוא קובע כי: "אחראיות לכיסוי החובות חלה על שני הצדדים."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הכרעה

בית הדין סבור כי לאור הנתונים הנ"ל עולה כי שני הצדדים התייחסו לחשבון זה אף לאחר מועד הקרע כחשבון משותף על כל המשתמע מכך, וככל שותפים לעסק הממשיכים להתעסק בו, הן בהכנסות כספיים הן בהוצאות והן בשימוש כרטיסי אשראי, ועליהם לשאת בחלקים שווים בהוצאות ובחובות החשבון.

בית הדין לא סבור כי יש מקום לרגל אחר הייעוד של כל סכום כסף שנמשך מהחשבון, להיכן נותב ולטובת מי מהצדדים הוא שימש, בכדי לקבוע כי שותף זה השתמש בכסף יותר משותף זה. החשבון של שניהם, הוראות הקבע לצרכי הילדים שולמו מחשבון זה וככזה יש לראותו.

אף אם נקבל את דברי בא כוח האישה כי היא שילמה עבור שכירות דירה במקומו של הבעל שעל כן יש להשיב לה את הכספים, עדיין הכנסותיה לחשבון היו נמוכות מהוצאות שהשתמשה בחשבון, כך שאף אם נטיל את החוב בין שניהם, עשינו צדק ביניהם.

אין חולק כי רוב התשלומים היו מוטלים על כתפי האב, משכורתו בסך 11,122 ש"ח והפקדותיו היו גבוהות משמעותית משל האישה, לעומת הוצאות האישה ושימושה בחשבון היו גבוהות מהכנסותיה, וכפי שעולה מעיון בדפי חשבון הבנק.

על כן על הצדדים לשאת בחלקים שווים בחוב החשבון המשותף. ובקשת בא כוח האישה לחייב את הבעל לשעבר להשיב 7,500 ש"ח, נדחית.

בית הדין מבהיר כי אמנם הרכב קמא הורה בהחלטתו בתאריך א' בשבט תש"פ (27.01.2020):

א. בנושא החשבון בבנק המזרחי, בהתאם להסכמת הצדדים על האקטואר לבדוק את החשבון מתאריך ה' בחשון תשע"ח (25.10.17) ועד ליום סגירתו בתאריך כ"ח בשבט תשע"ט (3.2.19)."

אולם הרכב בית הדין הנוכחי, לאחר החלטת בית הדין הגדול לאחר שמיעת הצדדים על פרטי החשבון ולאחר עיון מאומץ ועמוק בדפי החשבון בטענות ומענות הצדדים לנתונים, סבור כי ההחלטה להפנות לאקטואר מיותרת לאור המסקנות העולות מהחומר הרב המצוי בפני בית הדין.

לאור האמור בית הדין מחליט כדלהלן:

על הצדדים לשאת בחלקים שווים בחוב החשבון המשותף. ובקשת בא כוח האישה לחייב את הבעל לשעבר להשיב 7,500 ש"ח נדחית.

תשלום הוצאות עבור הדיון

על תביעת ב"כ האישה לתשלום הוצאות, כך בדיון:

אני מבקש עכשיו גם לעניין ההוצאות. אנחנו סתם נגררים לכאן, האישה משלמת לי על כל פעם 2,000 ש"ח פלוס מע"מ, וכל הסכום המדובר הוא קצת יותר מ-10,000 ש"ח, ואנחנו כבר בדיון שלישי כאן, כאשר הדיון הקודם היה דיון סרק, שהוחזרנו להרכב הקודם. כאשר הצד השני לא בא מוכן לדיון, ואם טענותיו יידחו שישלם הוצאות.

מנגד טען הבעל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

גם עו"ד שיבר לא הגיע מוכן לדיון הקודם. והעובדה שהוחזרו להרכב א' היא לפי הצעת בית הדין, ואני נעניתי להצעת בית הדין. אני לא הבאתי מסמכים אבל לא הייתי התובע בתיק זה.

לאחר העיון, בית הדין מבהיר: הדיון שנקבע בהרכב זה הוא על פי החלטת בית הדין הגדול. לאחר שהדיון התקיים בהרכב זה הוחזר התיק להרכב א' בהסכמת הצדדים. אך מאחר והרכב א' סירב לקבל את הטיפול בתיק, הוחזר שוב התיק להרכב הנוכחי. ברור שהבעל אינו אשם בכך.

באשר לטענת בא כוח האישה שהבעל לא בא מוכן לדיון הקודם בפני ההרכב הנוכחי, בית הדין מפנה להחלטת בית הדין הנוכחי מיום י"ג בטבת תשפ"א (28.12.2020) שבה נאמר בין היתר כדלהלן:

הנושא שהובא בפני הוא שיירים מתוך דיונים רבים שהתנהלו בתיק זה, ובית הדין ניסה ללא הצלחה לרדת לשורשי הדברים. וזאת משום שבאי הכוח לא הצטיידו בהחלטות בית הדין של הרכב א' (ההדגשה אינה במקור) וגם לא ידעו להפנות את בית הדין הנוכחי לתאריכי קבלות החלטות הרכב א'.

יש לציין שהחלטת בית הדין הגדול להעביר את הדיון להרכב אחר, היא בעקבות בקשת בא כוח הבעל לשעבר.

בהסכמת הצדדים, בית הדין מחזיר את התיק לטיפולו של הרכב א' שדן ופסק בתיק זה בעבר להמשך טיפול.

הרי ששני באי כוח הצדדים לא באו ערוכים ומוכנים לדיון. ואין להטיל את האשמה על האיש בלבד, ולכן אין לקבל את בקשת האישה לחייב את האיש בהוצאות.

לאור כל האמור לעיל קובע בית הדין כדלהלן:

- א. בית הדין לא מוצא טעם לחייב את הבעל בעלות הביטוח המקיף.
- ב. הבעל ישלם לאישה בתוך 21 יום סכום של 4,189 ש"ח עבור ביטוח חובה, אגרת רישוי (טסט) ועבור תיקון המזגן.
- ג. האישה תחזיר לבעל בתוך 21 יום את תשלומי הביטוחים הרפואיים ששילם עבורה אחר תאריך כ"ה באדר ב' תשע"ט (1.4.19).
- ד. על הצדדים לשאת בחלקים שווים בחוב החשבון המשותף.
- ה. בקשת בא כוח האישה לחייב את הבעל לשעבר להשיב 7,500 ש"ח - נדחית.
- ו. בקשת בא כוח האישה לחיוב האיש בהוצאות - נדחית.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י"ג בטבת התשפ"א (28/12/2020).

הרב דוד גרוזמן

הרב אברהם אבידור

הרב אברהם שמן

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה